ECLI:LV:ZRT:2021:1110.C73461121.4.S
Lieta Nr. C73461121
Lietvedības Nr. C-4611-21/24

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2021. gada 10. novembrī Bauskā

Zemgales rajona tiesa:
tiesnese Indra Tikuma izskatīja rakstveida procesā civillietu apdrošināšanas akciju sabiedrības "/Nosaukums A/" prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Apdrošināšanas akciju sabiedrība "/Nosaukums A/", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, (turpmāk – Prasītājs) cēla tiesā prasību pret /pers. B/, personas kods /personas kods/, (turpmāk – Atbildētājs) par parāda piedziņu.
Prasītājs lūdz piedzīt no Atbildētāja parāda pamatsummu 2990 *euro*, līgumsodu 300 *euro*.
Prasība pamatota ar Civillikuma 1533., 1587., 1425., 1756., 1828. pantu.
Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.
[1.1] 2019. gada 17. maijā starp Atbildētāju un Prasītāju noslēgta Vienošanās Nr. /numurs/ par atlikušās zaudējumu summas 3000 *euro* atmaksu, saskaņā ar kuru Atbildētājs apņēmās līdz 2019. gada 30. decembrim un 2020. gada 30. decembrim, t.i., divos maksājumos samaksāt minēto parādu kopā ar tā lietošanas procentiem, kas tika noteikta 2 % gadā, tā kopā atmaksājot 3090 *euro*.
[1.2] Atbildētājs savas ar vienošanos uzņemtās saistības nav pienācīgi pildījis, un proti, 2019. gada 30. decembrī parāda daļas maksājums netika veikts, tika veikts maksājums ar kavēšanos un turklāt tas tika veikts nepilnīgi. Atbildētājs 2020. gada 2. janvārī samaksāja tikai daļu no parāda, tas ir, izdarīja maksājumu 100 *euro*, kopš tā laika citi maksājumi no Atbildētāja netika saņemti.
[1.3] Prasītājs 2020. gada 14. septembrī nosūtīja Atbildētājam pirmstiesas brīdinājumu Nr. PB-2020/09/1 par to, ka Prasītājs saskaņā ar vienošanās noteikumiem atkāpjas no vienošanās pirms termiņa un piedāvāja Atbildētājam labprātīgi izpildīt savas nepildītās saistības līdz 2020. gada 14. oktobrim, vienlaicīgi brīdinot, ja Atbildētājs neizpildīs savas saistības labprātīgi, tad Prasītājs būs spiests vērsties tiesā. Atklājot, ka minētajā pirmstiesas brīdinājumā pieļauta pārrakstīšanās kļūda attiecībā uz parādu, 2020. gada 17. novembrī Prasītājs nosūtīja precizētu jeb labotu pirmstiesas brīdinājumu, dodot labprātīgas izpildes termiņu līdz 2020. gada 27. novembrim.
Neskatoties uz Prasītāja brīdinājumu, Atbildētājs nav veicis parāda 2990 *euro* (3090 *euro* mīnus 100 *euro*) apmaksu, nav arī griezies, lai risinātu minēto jautājumu.
[1.4] Vienošanās 2.2. punkts paredzēja līgumsodu 0,5 % apmērā no kopējās zaudējumu summas par katru nokavēto dienu, ja Atbildētājs nav veicis kādu no vienošanās 1. punktā noteiktajiem maksājumiem vai citu maksājumu, par kuru līdzēji ir vienojušies šīs vienošanās izpildes gaitā.
Ņemot vērā likumā noteikto līgumsoda ierobežojumu un faktu, ka lietā aprēķināmais līgumsods ir pieaugošs un tas konkrētajā gadījumā pārsniedz likumā noteikto 10 % ierobežojumu, no Atbildētāja par labu Prasītājam ir piedzenams līgumsods 300 *euro*.
[2] Atbildētājam prasības pieteikums nosūtīts uz deklarētās dzīvesvietas adresi, nosakot termiņu rakstveida paskaidrojumu iesniegšanai līdz 2021. gada 19. jūlijam. Atbildētājs rakstveida paskaidrojumus neiesniedza.
[3] Atbilstoši Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10. pantam, ar tiesnese s 2021. gada 28. jūlija lēmumu nolemts lietu skatīt rakstveida procesā un lietas dalībniekiem noteikts termiņš papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai līdz 2021. gada 1. oktobrim (lietas 19. lapa). Par lietas skatīšanu rakstveida procesā un termiņu papildu paskaidrojumu vai procesuālu lūgumu iesniegšanai paziņots Prasītājam uz Prasītāja juridisko adresi un Atbildētājam uz deklarētās dzīvesvietas adresi (lietas 20. lapa).
[4] Papildus paskaidrojumi vai procesuāli lūgumu tiesā līdz 2021. gada 1. oktobrim no lietas dalībniekiem netika saņemti.
[5] 2021. gada 5. novembrī tiesā no Atbildētāja tika saņemts iesniegums, kurā izteikts lūgums pievienot civillietai papildu dokumentus uz 19 lapaspusēm un vienu datu nesēju.
2021. gada 8. novembrī nolemts nepieņemt lietā Atbildētāja iesniegtos dokumentus un datu nesēju, pamatojoties uz apstākļiem, ka lūgums nav motivēts, Atbildētājs nav norādījis, kādi ir Atbildētāja iebildumi pret prasību, kādu lietā nozīmīgu faktu pierādīšanai tiek lūgts lietai pievienot iesniegumam pievienotos dokumentus, datu nesēju, kā arī pamatojoties uz Civilprocesa likuma 49. pantu, jo ir beidzies tiesas noteiktais termiņš procesuālu lūgumu iesniegšanai lietā (lietas 21., 22. lapa).
[6] 2021. gada 9. novembrī tiesā saņemts Atbildētāja iesniegums, kurā norādīti apstākļi par avāriju 8. kilometrā un norādīts, ka neatzīst lietas izskatīšanas veidu, jo pēc likumdošanas nevar tiesāt vienpersoniski un aizmuguriski.
2021. gada 9. novembrī nolemts nepieņemt lietā Atbildētāja iesniegto iesniegumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 49. pantu, jo ir beidzies tiesas noteiktais termiņš procesuālu lūgumu un paskaidrojumu iesniegšanai lietā, kā arī pēc būtības iesniegumā nav izteikti nekādi procesuāli lūgumi, savukārt iesniegumā aprakstītie apstākļi nav atzīstami par apstākļiem, kuri attiecas uz prasības priekšmetu (lietas 23. lapa).
[7] Tiesa atzīst, ka nav šķēršļu lietas izskatīšanai rakstveida procesā, jo pusēm bija nodrošināta iespēja izmantot procesuālās tiesības saprātīgā termiņā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzina, ka prasība apmierināma daļēji.

[9] Prasība celta par pušu starpā noslēgta līguma izpildi, saskaņā ar kuru Atbildētājs apņēmies veikt naudas samaksu Prasītājam.

Civillikuma 1402. pants noteic, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Civillikuma 1511. pants noteic, ka līgums plašākā nozīmē ir ikkatra vairāku personu savstarpēja vienošanās par kādu tiesisku attiecību nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu. Līgums šaurākā, šeit pieņemtā nozīmē ir vairāku personu savstarpējs ar vienošanos pamatots gribas izteikums, kura mērķis ir nodibināt saistību tiesību (1401.p.).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

[10] Lietas materiālos atrodas 2019. gada 17. maija vienošanās Nr. /numurs/ par zaudējumu atlīdzību (turpmāk – Vienošanās, lietas 5. lapa), kura noslēgta starp Prasītāju un Atbildētāju. Ar Vienošanās 1. punktu Atbildētājs apņēmies atlīdzināt Prasītājam atlikušo zaudējumu summu 3000 *euro*, kas radušies sakarā ar Prasītāja veiktu apdrošināšanas atlīdzības izmaksu. Ar Vienošanās 2. punktu Atbildētājs apņemas veikt Prasītājam zaudējumu un procentu atmaksu pa daļām – divos maksājumos, samaksu veicot Prasītāja norēķinu kontā, sekojošos termiņos un apmēros: līdz 2019. gada 30. decembrim 1560 *euro* un līdz 2020. gada 30. decembrim 1530 *euro*.

Civillikuma 1587. pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Atbildētājs nav cēlis iebildumus pret prasību, kas būtu pamatoti ar apstākļiem, ka Vienošanos nebūtu parakstījis vai būtu to parakstījis vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Saskaņā ar Civillikuma 1431. pantu akta parakstīšana, vienalga vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesības.

Vispārpieņemts ir uzskats, ka paraksts, kas izdarīts bez rakstiskas ierunas, pauž parakstītāja piekrišanu.

Tiesa atzīst, ka Vienošanās parakstīta bez jebkādām tajā izdarītām ierunām.

Vienošanās tiesiskums nav apstrīdēts.

[11] Civillikuma 1828. pants paredz, ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu.

Tiesa atzīst, ka Atbildētājam bija pienākums izpildīt saskaņā ar tiesīgi noslēgtu Vienošanos apsolīto, proti, samaksāt Prasītājam līdz 2019. gada 30. decembrim 1560 *euro* un līdz 2020. gada 30. decembrim 1530 *euro*.

[12] Civillikuma 1589. pants noteic, ka vienpusēja atkāpšanās no līguma pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

[12.1] Vienošanās 4. punktā noteikts, ja ir kavēts kāds no Vienošanās 2. punktā minētajiem maksājumiem ilgāk par 15 dienām, Prasītājs ir tiesīgs pieprasīt tūlītēju samaksu pilnā apmērā un Atbildētājam ir pienākums samaksāt Prasītājam pieprasīto naudas summu piecu darba dienu laikā no brīdinājuma nosūtīšanas dienas.

[12.2] Lietā pierādīts, ka 2020. gada 14. septembrī Prasītājs sagatavoja paziņojumu par parāda samaksu, pamatojoties uz Vienošanās 4. punktu, pieprasot tūlītēju samaksu. Norādīts, ka uz 2019. gada 30. decembri Atbildētājs nav veicis samaksu 1560 *euro*, 100 euro samaksāti 2020. gada 2. janvārī (lietas 6. lapa).

Prasītājs pierādījis, ka paziņojums nosūtīts Atbildētājam uz Atbildētāja dzīvesvietas adresi 2020. gada 14. septembrī (lietas 7. lapa).

[12.3] Vienpusēja atkāpšanās no līguma, saskaņā ar kuru veicami periodiski maksājumi un noteikts galīgais saistību izpildes termiņš, nozīmē pielīgtu tiesību kreditoram noteiktos gadījumos vienpusēji mainīt saistību izpildes termiņu, kā rezultātā kreditoram rodas tiesības pieprasīt visu līgumā paredzēto un vēl nesamaksāto maksājumu samaksu, negaidot līgumā noteiktā termiņa iestāšanos, bet parādniekam iestājas pienākums izpildīt visas no līguma izrietošas saistības, proti, būtiski mainās līgumā noteiktās pušu tiesības un pienākumi, tiek atcelti parādniekam labvēlīgi līguma noteikumi par saistību izpildi periodisku maksājumu veidā.

Tiesa atzīst, ka Vienošanās paredzēja Prasītāja tiesības vienpusēji atkāpties no Vienošanās un Prasītājs šīs tiesības izmantoja 2020. gada 14. septembrī.

[13] Civillikuma 1838. pants noteic, ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo.

Prasītājs norāda, ka Atbildētājs veicis vienu maksājumu – 2020. gada 2. janvārī samaksājis 100 *euro*.

Pienākums pierādīt faktu, ka samaksa veikta, gulstas uz atbildētāju, ja viņš to apgalvo. Atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus, iebildumus, kas norādītu uz apstākļiem, ka Vienošanās saistības ir izpildītas pilnībā vai lielākā apmērā nekā norāda Prasītājs.

[14] Tiesa atzīst, ka no Atbildētāja Prasītāja labā piedzenams saskaņā ar Vienošanos nesamaksātais galvenais parāds 2990 *euro*.

[15] Atbilstoši Civillikuma 1652. pantam parādnieka nokavējums (saistības izpildīšanas prettiesīgs novilcinājums) ar visām tā sekām iestājas pats no sevis, kad viņš palaidis garām termiņu, kas ar līgumu nolikts izpildīšanai.

Saskaņā ar Civillikuma 1716. pantu līgumsods ir pamet̄ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā).

Līgumsods par saistību neizpildi vispār ir konkrēti noteikta naudas summa vai cita mantiska vērtība, kuru nedrīkst noteikt vairākkārtīgu (atkārtotu) vai pieaugošu maksājumu vai devumu veidā.

Līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Vienošanās 3. punktā noteikts līgumsods 0,5 % apmērā no zaudējumu summas par katra maksājuma nokavēto dienu, ja Atbildētājs nav norēķinājies saskaņā ar Vienošanās 2. punktā noteikto, t.i. nav ievērojis norunātos termiņus un/vai noteiktos summas apmērus.

Prasītājs aprēķinājis līgumsodu no summas 3000 *euro* par periodu no 2020. gada 3. janvāra līdz 2021. gada 3. jūnijam 7755 *euro*, samazinot kopējo līgumsoda summu līdz 10 % no nolīgtās galvenās saistības, t.i. 300 *euro*.

Vienošanās paredz līgumsodu tikai gadījumā, ja Atbildētājs neizpilda saistības norunātā termiņā. Tātad, līgumsoda maksāšanas pienākums iestājas tikai un vienīgi atkarībā no Atbildētāja rīcības, pienācīgi nepildot uzņemtās saistības.

Tā kā lietā nav gūti pierādījumi, ka Atbildētājs saistības pildījis atbilstoši nolīgtai kārtībai, nepieļaujot kavējumus, Prasītājam bija tiesības aprēķināt līgumsodu saskaņā ar pielīgto kārtību.

Iebildumus attiecībā uz līgumsoda maksāšanas pienākumu Atbildētājs nav cēlis.

[16] Tiesa vērtē vai Prasītājs ievērojis Civillikuma 1716. pantā noteikto līgumsoda pieauguma robežu.

Tiesa atzīst, ka likumā noteiktais līgumsoda pieauguma ierobežojums ne vairāk par 10 % no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra ir nosakāms nevis no pielīgtā parāda jeb galvenās saistības vai kavētās pamatparāda vai galvenās saistības, bet gan no neizpildītās pamatparāda vai

galvenās saistības summas, proti, no summas, kas atrodas pie parādnieka. Pamatparāda vai galvenās saistības apmērs, no kura nosaka 10 % robežu līgumsoda summai, ir mainīgs lielums un tas ir atkarīgs no tā vai parādnieks ir vai nav daļēji saistību pildījis, jo tādejādi var mainīties pamatparāda apmērs. Ja pieņemtu, ka līgumsoda 10 % robeža aprēķināma no visas nolīgtās galvenās saistības nevis no neizpildītās galvenās saistības, tad par neliela apmēra saistības izpildes nokavējumu līgumsods varētu daudzas reizes pārsniegt nepildīto saistību summu.

No Vienošanās izriet, ka Atbildētājam bija jāsamaksā līdz 2019. gada 30. decembrim 1560 *euro* un līdz 2020. gada 30. decembrim 1530 *euro*. Minētajās summās ir ierēķināti arī procenti saskaņā ar Vienošanās 2. punktu, zaudējumu summa, kas jāatmaksā saskaņā ar Vienošanos ir 3000 *euro*.

Saskaņā ar Prasītāja norādīto Atbildētājs 2020. gada 2. janvārī veicis maksājumu 100 *euro*, citi maksājumi nav veikti. Prasītājs norāda, ka atlikusī nesamaksātā parāda pamatsumma no maksājuma veikšanas dienas ir 2990 *euro*. No minētā izriet, ka Atbildētājs samaksājis norunātos procentus 90 *euro* un 10 *euro* no pamatsummas.

Līdz ar to neizpildītā pamatsaistību summa sākot ar 2020. gada 3. janvāri ir 2990 *euro* un līgumsoda maksimālais apmērs nevar pārsniegt 299 *euro*.

Tiesa atzīst, ka līgumsods 10 % no neizpildītās saistības apmēra bija sasniedzis uz brīdi, kad Prasītājs izmantoja tiesības vienpusēji atkāpties no Vienošanās, līdz ar to vienpusējā atkāpšanās no Vienošanās neietekmē līgumsoda apmēru.

[17] Tiesa atzīst, ka ir pamats piedzīt no Atbildētāja Prasītāja labā līgumsodu no 2020. gada 3. janvāra līdz 2021. gada 3. jūnijam 299 *euro*, noraidot prasību daļā par līgumsoda 1 *euro* piedziņu.

[18] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. pantu, Civillikuma 1753. pantu, 1765. panta pirmo daļu, 1759. panta 1. punktu, Prasītājam nosakāmas tiesības saņemt no Atbildētāja likumiskos 6 % gadā līdz sprieduma izpildei no nesamaksātā pamatparāda.

[19] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu, proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram (99,97 %), no Atbildētāja Prasītāja labā piedzenami Prasītāja samaksātie tiesas izdevumi – valsts nodeva 366,13 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 5,37 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41., 56., 74., 93., 97., 189., 192., 193., 195., 199., 204.[1] pantu, tiesa

n o s p r i e d a

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. B/ par labu apdrošināšanas akciju sabiedrībai "/Nosaukums A/" pamatparādu 2990 *euro*, līgumsodu 299 *euro*, tiesas izdevumus 371,50 *euro,* kopā 3660,50 *euro* (trīs tūkstoši seši simti sešdesmit *euro* 50 centi).

Samaksa veicama kontā Nr./konta numurs/, AS "Swedbank".

Noteikt /pers. B/ termiņu labprātīgai sprieduma izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Atzīt apdrošināšanas akciju sabiedrībai "/Nosaukums A/" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no /pers. B/ 6 % gadā no nesamaksātās parāda pamatsummas.

Noraidīt prasību daļā par līgumsoda 1 *euro* piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese I. Tikuma